

Poganski duhovniki in duhovnice iz kraja Abomey.

Sol v ekvatorski Afriki.

Pogosto vprašajo misijonarja, ki pride iz sredine Afrike, je li tam sol in kako se pridobiva. To vprašanje je vredno, da se razjasni. Evropejec se moti, ki misli, da nimamo tam tega zelo važnega pridelka. Bil sem v različnih pokrajinah srednje Afrike, pa nikjer ne manjka soli, dasiravno je bolj redka, ko v Evropi. Pozornost vzbuja, kako uporabljajo sol prebivalci ob Velikih jezerih. Ti zavživajo sol kot slaščice, kakor pri nas sladkarije. Pri hrani je ne rabijo, ostane torej le kot pridelek in kot taka pomaga, da Afrikanec lahko zavživa svoje okusne jedi, kakor so pražene bele mravlje in slast zbujačice kobilice.

Pravi sladkosnednež ima rajši sol, kakor pa kruh; toraj se sol res nahaja v tropičnem pasu Afrike. Ena naša naselbina, kjer sem bil dve leti, leži na taki strani dežele, kjer je dosti soli. Tamkaj sem videl, kako jo dobivajo.

Nahaja se v bregovitem kraju ob strugi reke, ki je navadno suha. Le kadar odpre nebo svojo zatvornice in pritakajo nalivi od vseh strani, vali reka ponosno svoje valove; ne hrani je pa nobeden izvir. Tako ni med vodo in soljo na obrežju nikake zveze. Najbogatejši trije sloji soli so približno eno uro razdaljeni. V majni množini se nahaja sol ob celi reki, posebno ob vznožju gričev. V suhih letih je dobijo malo, če pa dosti dežuje, se pomnoži tudi pridelek. Te soline poznajo domačini še le 30 let.

Kako da je prišla sol v deželo, o tem je razširjena bajka. Poglavar pastirskega naroda Matussi se je pri njih osilil in se stalno naselil. Prinesel je seboj sol kot zrnice in jih je zasejal. Od tega dneva prinaša ta okraj sol in ni je več zmanjkalo. Prebivalci pa so morali trpeti suženjstvo teh divjih Matussi, kajti po ustnem izročilu bi izginila tudi sol, ako bi ta tuj narod odšel.

Bregovje je bilo v prejšnjih časih edino prebivališče naših zamorcev. Gosto grmovje in visoka trava je pokrivala ravnine in globine; bila je branik in zavetišče za žene in otroke. Še le ko se je začel boj z Mirambo, so pregnali Matussi prebivalce iz gorovja v nižave, kjer so potem tudi ostali. Za njihove mnogobrojne črede so bili prikladni široki pašniki. Te črede so naletele najbrž pri svojem hojenju na zrne soli, so jo razbrskale in lizale ter tako opozorile pastirja na dragoceno najdbo.

Kakor z vsakim delom, tako se tudi s pridobivanjem soli pečajo žene. Moža onečaščuje vsako delo. Lenoba in dostojanstvo je za te gospode stvarstva istega pomena. Pridobivanje soli obstoji v zbiranju, presejanju in kuhanju. Zgodaj zjutraj je primeren čas za nabiranje. Po 9. uri razstopi vroče solnce, kar se ni pobralo. Oborožena za delo, z leseno vedro na glavi, stopa žena ob pol 6 iz svoje kolibe. Z majhnimi nalašč za to pripravnimi grabljami se najprej tla osnažijo in poravnajo. Prinese se veliko leseno vedro in vrči, ki spadajo zraven, nato se začne delo mehanično, vsaki dan jednako. Menjava pri tem delu nastopi le pri deževnem vremenu, tedaj se razvija pridobivanje bolj počasi. Cedilo sestoji iz štirih nog, vlivala in vrča in velja kot najboljša pridobitev novodobne industrije. Mnogo soli gre v izgubo zaradi pomanjkljivega postopanja. To nam jasno kaže bela barva usedline, ki se nabere po celi delavnici. Ko začne vreti, tedaj si žena lahko odpočije. Skrbeti mora le, da ogenj ne ogasne in da cela snov ne prikipi. Les pa spravljajo zraven delavci drugega plemena. Njihovo plačilo je hrana ali pa sol. V 2 mesecih zasluži najboljši delavec poleg hrane tudi tovor

solí. Ako hoče žena nesti zvečer domov 2 kg solí, tedaj je ne sme pri delu nič motiti, kajti toliko je uspeh in sad enkratnega dela. Če hvali domačin svojo delavno boljšo polovico, tedaj pravi, da prinese solí dvakrat na mesec tovor 30 kg.

Žalibog se je vgnezdilo tudi v tem kotu ponarejanje živeža. Dobičkaželjnost zapelje te zamorce, da pomešajo v manj rodovitnih letih sol s pepelom. Prodajna cena petih rapov (drobni denar iz bakra in zelo malo srebra) ni visoka; ker pa je malo gotovega denarja v prometu, prevladuje zamenjava. Le za večje količine, 10 in 20 kg, je menjalo določeno. Če ni drobiža, tedaj se plača z lepo pisanim suknom. Blago se zmeri, ne pa tehta. Iz daljnih krajev pridejo kupci na semenj. Denar za potrebni drobiž daje mesnica. Vol se razseka na kose in s temi se poravna razlika menjavne cene. Za pitano žival se dobi do 200 kg solí. Kupci so navadno kramarji, ki oddajo dobljeno blago doma in sicer v meri, ki se mora meriti z naprstnikom. Potrpežljivost je pač napotrebnejša lastnost teh trgovcev. Največ časa vzame izjednačenje vrednosti. Lenoba domačinov najde tudi v tem zadoščenje. Naše pleme dobi iz svojih solišč precejšnje dohodke.

Skladišča so osebna last in kramijo v sebi zaklad, katerega mu marsikateri posestnik zavida. Akoravno mnogi stremijo in merijo na te zlatokope, se delo le redko posreči. Ako odpotuje kateri posestnik, pripade solišče občini, kupec ne more ničesar doseči. Posestniki takih solišč so obdačeni. Vsako leto mora oddati gospodar solišča 10 kg kralju. Slabo se godi tistemu, ki ne more dati kralju, kar je kraljevega, njegova last se potem zapleni.

Kralj ne sme vstopiti v solišče. Ako bi se njegova noga dotaknila solišča, bi izginila vsa sol iz te pokrajine. Praznoveren da se nesti skozi ta bogastva, da bi ne oropal dežele teh obilnih dohodkov. Sedajni hromi kraljevi nositelj ne bo oporekal ustnemu izročilu.

Tudi v drugih pokrajinah Afrike najdemo take zemeljske razmere. Trgovska prevdarljivost naseljencev si je sicer prisvojila take pokrajine, toda brez vspeha, izgubila je denar in delo. Mogoče povzdigne naprava železnic trgovino poznoje do blagostanja. Naši kuhinji zadostuje dosedaj sol zamorcev, in sicer tako bela, pa vendar je skoraj tako dobro, ko evropska.

P. Van der Wee od belih očetov.

Misijonski dopisi.

Sierra Leone. (Vzhodna Afrika.)

Pismo apostolskega vikarja škofa O'. Gormanna na glavno voditeljico družbe sv. Petra Klaverja.

Moyamba, 21. velikega srpana 1908.

Ravno sem sprejel Vaše pismo od meseca rožnika. Še le 19. velikega srpana je došlo v Freetoon in se mi je izročilo ravno v trenutku, ko sem bil namenjen, se odpeljati v Sherbro, da bi tam obiskal naše misijone. Danes se Vam morem samo zahvaliti za vse dokaze Vaše ljubezni do zapuščenih v mojih afriških misijonih, katere Vam je Bog dal v oskrbo. Med njimi je pač malo takih, ki bi bili bolj potrebni pomoči kakor zamorci v Sierra Leone. Posebno v zadnjih letih so jih stiskali od vseh strani protestanti in mohamedanci in skozi stoletja so živeli v ozračju, ki je bilo okuženo od praznoverja in krivoverstva najostudnejše vrste ter so bili zapleteni v zanke skrivnih društev, izmed katerih k jedni ali drugi pripada skoraj vsak zamorec; še le pred šestimi leti so se začeli odzivati božjemu klicu. Še celo tukaj, v daljavi dveh ur hoda od St. Colomba v Moyambi, v neki vasi, skoz katero moram še danes iti, je jedna teh družb, še pred petimi meseci, umorila in pojedla mlado deklico. Devet hudodelcev je bilo radi tega zločina v Moyambi obsojenih na smrt. V teku štirih let so jih v tem malem mestecu trideset do štirideset zaradi takih grozodejstev obsodili k smrti. K temu še pride jako smrtonosno podnebje. Jeden pogled na statistiko te komaj 75 milj od Freetowna oddaljene postaje Vas bo o tem prepričal. Obstoji že 6 let in vodilo jo je z ustanoviteljem preč. o. Browne vred 10 predstojnikov. Od 10 so trije umrli: oo. Browne, Bisch in Byrne, kakor tudi br. Filip, dva sta se vrnila v Evropo, ne da bi mogla upati da prideta nazaj, eden je okreval in spet začel z misijonskim delovanjem in sicer na drugi postaji. Tudi dva druga sta morala zapustiti svoj delokrog radi bolezni, tako da je ostal danes še samo o. Schmidt.

Sploh pa dvomim, če je kje v Afriki ubožnejši misijon kakor naš. V 10 naselbinah, od katerih imajo tri stranske občine, ki sta bili obedve ob obali. Tako si drznem upati, da se bo ljubi Bog še enkrat poslužil Vaše ljubezni do ubogih Afrikancev, da nam boste pomagali. Lahko bi mi prevzeli mesečno 200 intencij. Zdaj jih imamo jako malo in prihodnji mesec bodo prišli 8 novi patri. Pismo se je bolj nategnilo,

kakor sem namenil od začetka, in moja mala kavarana že taka na me. Ona si prizadeva, da je ne bi po noči v tej goščavi, ki je jako razvpita, kdo zasačil; zatorej pa le naprej! Toda dovolite mi, gospa drofica, da se še Vam enkrat poprej zahvalim za dobrote, kteze ste Vi našemu misijonu skazali tako pogostokrat in še celo pred kratkim časom ste pomagali č. o. Rudolfu v Geirihun-u.

Apostolski vikarijat Dahomey.

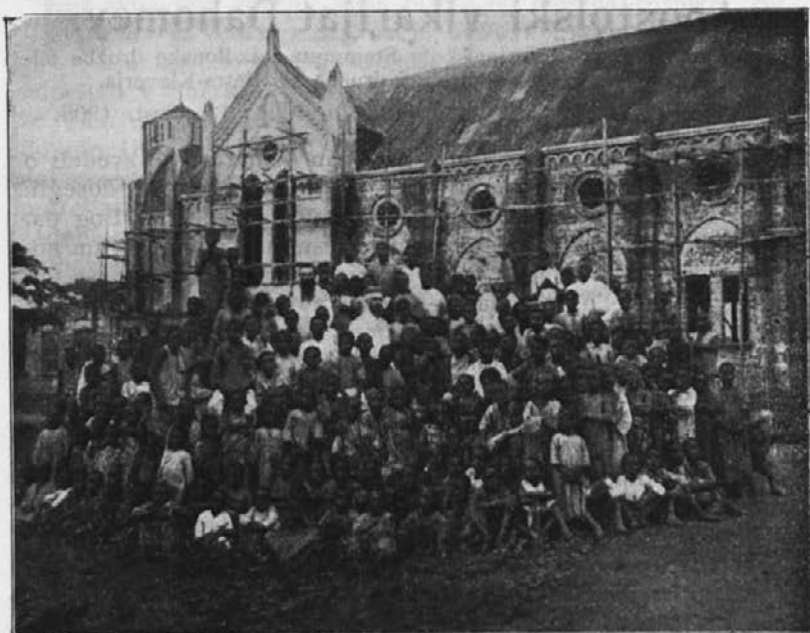
Pismo apostolskega vikarja, škofa Steinmetz-a, iz lionske družbe misijonarjev, glavni voditeljici družbe sv. Petra-Klaverja.

Ouiddah, 12. sept. 1908.

Po misijonarjih iz Porto-Novo in Adjara ste zvedeli o potrebah teh postaj in o uspehih, ki so se dosegli. Potrebe drugih postaj niso nič manjše. Če Bog da, Vam jih bom polagoma popisal v pismih. Za danes Vam hočem govoriti o svojem sedežu Ouiddah. To je bila prva postaja, ki se je ustanovila ob beninskem zalivu. Še le od leta 1892 se more razvijati, kajti pred tem časom niso pustili kralji v Dahomey-u svojim podložnikom, da bi postali kristjani. Le tujci, namreč sužnji, ki so se vrnili iz Brazilije, so lahko obiskovali šolo in se dali krstiti. Ko je postala dežela l. 1892 francoska naselbina, takrat je napočila nova doba. Deške- in dekliške šole so se napolnjevale; število učencev znaša letos 472. Od 1. jan. 1893 do danes se je podelilo 2174 krstov; 165 katehumenov obiskuje zdaj poduk. V teku 12 mesecev se je podelilo 147 krstov, 3779 sv. obhajil in opravilo se je 3102 spovedi.

Že dolgo časa ne zadostuje več prostor, ki služi ob enem za kapelo in šolo. Msgr. Dartois je sklenil 1903 pozidati cerkev. Veliko je bilo navdušenje, ko se je položil in blagoslovil vogelni kamen. Vsi so hoteli prispevati k zidanju nove hiše božje. Pri premožnejših so krožile izkaznice, drugi pa so prinašali pesek; tudi pogani so pomagali. Neki vplivni svečenik malikovalcev mi je rekel nekega dne: »Vsakdo dela, če je treba obnoviti slamnato streho malikovalske bajte, zakaj bi ne pomagali, če se gre za hišo božjo?« In je šel in predložil vso zadevo drugim svečenikom. Brez dvoma je govoril zelo prepričevalno, kajti vsi so prišli k meni in obljubili, da bo vsak del mesta, menjavaje se, prinašal pesek. Zgodilo pa se je to tako-le: Možje so prinašali pesek v malih kadeh, žene in otroci pa v bučnicah. Vodje so nadzorovali delo; prišli so malikovalski svečenik kače, osepnic, groma svečeniki morja ognja itd. Sedeč na robu peščene jame so

skrbeli zato, da so se točno napolnjevale posode. Bog jim naj z darom svoje vere povrne njihovo sodelovanje, s katerim so drage volje pomagali pri zidanju njegove cerkve. Pa vsa vnema ni zadostovala, da bi se delo zvršilo. Cerkvena ladja je dogotovljena, dodelati je treba le še preddvor in zvonik, ki bi naj presegal preddvor. Zato potrebujemo pač še nekaj tisoč kron. V svoji vedno naraščajoči denarni stiski sem moral svojim ljudem reči, da ne morem nadaljevati dela. To jih je globoko užalilo.

Učenci misijonske postaje Ouiddah in cerkev, katera se zida.

V zgodovini sv. Petra-Klaverja beremo, da so za omiko najtežje dostopni sužnji, ki prihajajo od »obali sužnjev«. Dahomey pa se razprostira v srednjem delu te obali. Veliko je še takih krajev, kjer bo še dolgo trajalo, da se bo divjost ukrotila; iz vsega pa, kar sem Vam pripovedoval od prebivalcev iz Ouiddah, lahko sklepate, da smo storili veliki korak naprej in potrebujemo cerkev. Vzdiguje se 50 metrov nad slavnim kačjim svetiščem, in Marija, brez madeža spočeta, kateri je posvečena cerkev, bo znova strla glavo stari kači lažnjivki.

Iz srednje Afrike.

Pismo o. Paskala Lacroix, iz družbe duhovnikov presvetega Srca Jezusovega.

Velečastita gospa glavna voditeljica se še gotovo spominjate o. Lacroix, ki Vam je pred davnim časom večkrat pisal. Izkazali ste se do mene tako velikodušno, da sem primoran, izreči Vam ponovno svojo zahvalo in sicer tokrat iz srednje Afrike. Vnovič se Vam srčno zahvaljujem za mnoge rožne vence, ki ste je poslali meni in po meni našemu misijonu in toliko dušam. Izkreno sem se veselil Vašega prelepega darila in kolikokrat so se ga tudi veselili ljubi črnci! Tolikrat so me prosili za kaki rožnivenec, da bi slavili nebeško kraljico, in vsled Vaše velikodušnosti sem mogel biti tudi jaz večkrat velikodušen.

Tukaj v Bomili je še posebno veliko dela, ker je ta postaja daleč proč od središča našega arnvinškega misijona od Banalye, kjer sta nekako pred enim letom umrla oba patra tukajšnjega misijona. Tukajšnja misijonska postaja je skrajno škodljiva zdravju, kajti oba prednika umrlih misijonarjev sta si nakopala hudo bolezen in sta morala biti kar najhitreje prestavljena v bolj zdravo pokrajino. Tukaj ob mogočem veletoku Aruwimi, ki je pri misijonski postaji sv. Elizabete v Banaly-i kakih 700 metrov širok in tukaj v Bomili 600, v razdalji 10 dni vožnje v ladji, se lahko naleze močno prehlajenje, iz katerega izvira večkrat bruhanje krvi in povzroči večkrat smrt. Včeraj zjutraj je tukaj spet umrl en belokožec gospod poročnik Larzen, in sicer tudi na bruhanju krvi; bil je Danec in protestant. Ko zgotovim to pismo, ga bom pokopal z zastopnikom višjega poštnega uradnika, ki pa še ni prišel, seveda brez vsakega verskega obreda.

Prva dva meseca, od 18. dec. do srede febr. sem bil vedno bolan, in sicer ob času, ko bi moral pozidati čisto nova misijonska poslopja v Banaly-i, nekaj oddaljeni od postaje; prejšnja poslopja so se namreč že podirala in po smrti zadnjega misijonarja ni bilo več mogoče tam prebivati. Ko smo pozidali stanovanje, sem se napravil 10 dni na potovanje, da bi obiskal bolj oddaljene in večje postaje Panga in Bomili in da bi tamošnje mnogoštevilne kristjane in katehumene zopet spravil na pravi tir proti nebesom. Drugokrat sem obiskal Pango proti koncu meseca aprila in sem preživel tam celi maj, in sicer slično kakor se obhaja ljubeznjivi Marijini mesec v Evropi. Na dan svojega godu, v nedeljo 17. maja, me je doletela velika sreča, da sem podelil 45 kristjanom prvo sv. obhajilo in 12. sv. krst. Na praznik Kristusovega Vnebohoda sem podelil okoli 10. od tistih, ki jih

prej nisem pripustil, prvo sv. obhajilo in 5. sv. krst, med tem ko sem moral drugih 34 pustiti za poznejši čas.

V Pangí sem vstal vsako jutro ob štirih, da sem dal priložnost delavcem postaje, da so se zamogli udeležiti sv. maše. Po maši sem imel vedno poduk iz katekizma in tako opoldne. Tukaj v Bomili se moram privaditi še prej vstajati, da izpolnim želje zamorcem, da zamorejo že pri solnčnem vzhodu iti v nasade. Podučevanje v krščanskem nauku traja tukaj vedno 1—2 uri; prosti čas moram porabiti zato, da izpolnim svoje druge župnijske dolžnosti, kakor vpisavati katehume in jim pisati spričevala. Najpoprej je treba ljudi obiskati in jih pripraviti do tega, da se vdeležijo poduka. Sicer je pa v tukajšnjem vinogradu Gospodovem sad za žetvo že zrel, še preveč zrel, in mnogo ljudij nas za božjo voljo prosi, da bi tudi k njim prišli. Človek bi rad in tudi moral bi imeti sto rok tukaj, če bi hotel vsem zahtevam zadostiti. V Pangí sem pisal katehumenom pogosto več ur neprenehoma naloge, enkrat celo 5 ur zaporedoma. V Pangí sem preživel v mescu maju dneve polne tolažbe. Na večer sem imel vedno majnikovo pobožnost in sicer na sledeči način: najprej »Pridi sv. Duh«, češčena Marija, nato sem vedno nekaj prisrčnih besed spregovoril ljudstvu in jih navduševal zato ali ono čednost. Potem smo molili dve skrivnosti rožnega venca, v nedeljo pa celega, in potem sem začel kakšno lepo Marijino pesem, kar so ljudje z navdušenjem pomagali. Že lepo število Marijinih pesmi, pa tudi drugih sem jih naučil. Potem smo molili večerno molitev in s svojim blagoslovom sem odpustil svoje ljube zamorce. Vsaki dan se je udeležilo Marijine pobožnosti okoli 150—200 ljudij. Ko je vojvoda meklenburški tukaj mimo potoval v spremstvu doktorjev, jednega časnika in še drugih in ko je nek protestantski doktor svojo radovednost javno pokazal, da bi se rad natančneje soznanil z našim delovanjem v tej črni deželi, sem ga takoj povabil, da se naj z menoj udeleži majnikove pobožnosti in on se je s tem popolnoma strinjal; ko sva pa zapustila kapelo, je bil popolnoma tih in zamišljen in mi je razodel svoje začudenje, ki se je vzbudilo v njem pri tem, kar je videl s svojimi lastnimi očmi. In saj je to prav zares igrokaz, če sliši človek 150—200 zamorcev peti in moliti rožnivenec. In kako pogosto imajo zamorci drugače rožnivenec v rokah. da ga molijo, v tem oziru bi lahko Evropejcem bili v zgled!

Že sem bil na parniku. da bi se prepeljal iz Leopoldville v Stanleyville, tedaj so prišli zamorci v zgornji del ladje k meni in so me prosili za jeden rožni venec. Njihove pobožne želje nisem hotel zavreči, in sem jim podaril takoj,

česar so želeli. Vsak večer so molili skupaj rožni venec glasno in sicer okoli 40—50 ljudij, kar je veliko osupnost obudilo v meni in v vseh Evropejcih. Koliko blagoslova je prinesel rožni venec v pretečenem maju v Pangi! V Bomili delam zdaj ravno isto v mescu Srca Jezusovega, da bi Najsvetejše Srce Jezusovo moje delovanje tukaj blagoslovilo. Torej še enkrat tisočera hvala za njihovo pošiljatvo rožnih vencev.

Pismo majhnega semeniščnika iz Gabuna.

Poroča o. Le Scao, izmed oo. od sv. Duha.

Tukaj pošiljam pismo nekega majhnega semeniščnika dečka od 12 do 13 let. Pregovoril sem njegove stariše v Gambi, da ga pošljejo na našo poljedelsko šolo v Sette Kamo. Tam me je zadela sreča, da sem ga krstil in sedaj je na potu, da postane mašnik. Na dan, ko bo dosegel svoj namen, bom rad rekel svoj »Nunc dimittis«. (Zdaj spustiš svojega hlapca, Gospod).

Mayumba, 22. svečana 1908.

Moj visokočastiti in ljubljeni oče!

V veliko veselje mi je, Vam pisati par vrstic. Mogoče se bodete čudili, ako slišite, da sem v semenišču, ko ste me zapustili v vasi. Da, ljubi oče, že poldrugo leto sem tukaj. Hitro po Vašem odhodu iz Sette Kame me je vzel o. Murard s seboj kot spremljevalca na svojih adostolskih potovanjih. Tako sem bil skoraj pet mesecev pri njem. Ko sta se nato vrnila v Mayumbo gospoda bogoslovca Peter in Stanislav iz Sette Kama, kjer sta prebila svoje počitnice, sem šel z njima, kajti tudi jaz sem hotel poskusiti študirati, da bi kakor drugi postal nekdan minisse (mašnik) in reševal iz teme zmote svoje rojake, zamorce. Moral sem se najprvo učiti francoščine, katero sem za silo lomil, pa tudi še zdaj ne gre veliko boljše; jako težka se mi zdi, pa upam, da mi bo ljubi Bog pomagal premagati vse težave.

Moja mati je morala po smrti mojega očeta veliko prestat. Obdolžili so jo, da je »pojedla njegovo dušo«¹.

¹ Zamorci so trdno prepričani, da so na svetu takšni ljudje, ki imajo moč, vzeti drugim življenje s čarovnijami, »jesti njihovo dušo«, kakor pravijo. Takega ljudojeda imenujejo »Mulasi«. Če pravi paganski duhovnik, da je kakšno smrt povzročil Mu lasi, potem se ga mora najti na vsak način. V ta namen pleše ajdovski duhovnik, Ganga dibo ha, celo noč, se različno zaklinja, gleda v

Oh, ljubi oče, ko bi vendar bili tukaj, da bi nastopili zoper privržence malikovavstva! Da bi bil že skoraj sam duhovnik, da bi tem hudičevim služabnikom, ki zastrupljajo mojo ubogo domovino na tak način, napovedel neizprosni boj. Toda, oh, do tja je še daleč!

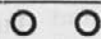
Molite za pokrajino Gamba, ki je mogoče najbolj krivo-verska v celem vikarijatu. Z veseljem se spominjam na potovanja, ki sva jih skupaj napravilo, in na lepe nauke, ki ste mi jih dali. Takrat se Vam pač, prečastiti, niti sanjalo ni, da bi kedaj postal semeniščan. Sklenem in Vam voščim, visokočastiti, srečno novo leto

Vaš Vas v Kristusu ljubeči otrok

Pavel Ndungi.

Kratka misijonska poročila.

Prečastiti o. **Torrend** iz Družbe Jezusove piše iz severozahodne Rodezije dne 4. avg. 1908: »Z veseljem bote sprejeli vest, da se je začelo razcvitati versko življenje v pokrajini. Čez 100 odraslih, moških in žen, med njimi tudi en poglavar, prosi krsta. Morali bodo pač nekoliko časa še čakati, čeprav samo zato, da se utrdijo v veri. Vendar pa vidijo, kako se je spremenilo javno mnenje v deželi; kajti če je bil kje kraj, kjer je vladalo nezaupanje do vsega, kar je evropejskega, je bil gotovo ta kraj. Vam naj li povem, da mi zaradi verskega življenja, ki se tukaj opaža, skoraj krvavi srce, mesto da bi me veselilo? Zakaj neki? Zato, ker mi privabi pridigovanje o evangelju usmiljenja veliko število izstradanih in raztrganih ubožcev, mož, žen in otrok, največ takih, ki so bili prej sužnji, pa jih ne morem ne preživiti, ne

obleči. V povračilo mi sicer obljublajo, da hočejo delati, pa sredstva so izčrpana — — Če pridejo pred me uboge žene, trepetajoče od glada in mraza, svoje otročiče v cunje povite na hrbtu noseč in prosijo za nekoliko obleke in dela ali za kos platna, da bi se ognile, o kako to v srce boli, da jim moram reči: »Nimam ničesar v zalogi, ne platna, ne sredstev, da bi ga kupil.« Pa še več kot to; zastavil sem že del bombaža, ki ga upam dobiti ob žetvi prihodnje leto!

V Rombo (ribiško mesto) je revščina zelo velika. Ubogi ljudje hodijo po dva dni hoda daleč, da dobijo nekoliko koruze. Število stradalajočih presega tisoče. Večje deklice misijona, tako piše sestra Ubalda, si prihranijo nekoliko od svojega vsakdanjega, zdaj itak zelo pičlega deleža, da ga nesejo svojim starišem, bratom in sestram.

majhno ogledalo in zatrjuje, da vidi notri krivca. Obtoženec mora svojo nedolžnost dokazati s tem, da pije neko zastrupljeno tekočino, imenovano *mbundu*; — temu se pa lahko izogne na ta način, da da poganskemu duhovniku na skrivnem kak dar. Komaj je izpil tekočino, se že zgrudi na tla med krčevitim zdrgetavanjem. Sorodniki umrlega planejo nanj in napravijo popolnoma konec njegovemu življenju.

Bogoslovec **Rajmund**, ki je zgorajšnjemu pismu dodal nekaj vrstic, mi je naznanil, da je jedna njegovih tet to leto bila umorjena na ta način pod pretvezo, da je pojedla dušo neke žene.

Iz dnevnika glavne voditeljice družbe sv. Petra Klaverja.

Rim, 7. aprila. Velika sreda. Včeraj zvečer je prišel sem-kaj avstrijski romarski vlak, obstoječ z večine iz udov društva katoliških učiteljic in odgojiteljic. Na prošnjo njih vodnika, preč. g. dr. Kautsky-ja smo jim prepustili našo konferenčno dvorano za večerna zborovanja. Med romarji je mnogo ljubeznivih pospešiteljic naše družbe.

12. aprila. Velikonočni pondeljek. Že par dni je krasno pomladansko vreme. Družita se solnčni svit in velikonočna sreča, da še bolj pričarata veselje v sprejemljiva človeška srca. Včeraj zvečer smo povabili romarice h kratkemu predavanju živih podob. Skoro 200 se je odzvalo vabilu, na čelu njim preč. gosp. dr. Kautsky. Kazal sem jim v podobah družbo sv. Petra Klaverja: od stopnje do stopnje (veliko tiskarno v Solnogradu, »Marija Sorg« s svojimi raznimi poslopji in delavnicami, »Marija dobrega Sveta« v Rimu, kjer se nahajajo in kapelo sv. Petra Klaverja, palače propagande, zasebno kapelo Leona XIII., kjer se je podelilo dovoljenje za ustanovitev itd.) in zraven posebno udeležene osebe (kardinala Lavigerie, kardinala Ledóchowski, kardinala Gotti, Leona XIII. in slednjič Pija X. največjega pokrovitelja družbe in različne druge podobe). Kratko predavanje se je končalo s podobo varhinje cele družbe sv. Petra-Klaverja, kakor rimske hiše posebej, Marije, Matere dobrega sveta, iz z željo, da bi bile ljube poslušateljice obdarovane v vedno večji meri z darom sveta, ki obstoji v širokosti srca, (apostolskega srca, ki obsega celi svet, tudi uboge afriške črnce). Po predavanju je pristopilo 26 poslušateljic kot pospešiteljice naše družbe in nekatere so si naročile naše časnike ali pa so kupile koledar. Naj bi na ta način v večnem mestu zasejano seme vzklilo in obrodilo sad na mnogih krajih avstrijsko-ogerske monarhije kakor tudi Nemčije (kajti mnogo romaric se je pridružilo tudi iz pruske Šlezije).

14. aprila. Sreda. Za današnji dan bere sv. cerkev pri sv. maši evangelij, da je Gospod postavil sv. Petra ob genezareškem jezeru za poveljnika svoji cerkvi. Lepo naključje božje Previdnosti nas pelje ravno danes pred podnožje naslednika Petrovega! Ob 9^{1/2} uri se peljeve, moja tajnica in jaz v Vatikan. Najprej obiščeve grob apostolov-prvakov, da priporočive njuni priprošnji predstoječi obisk. Ob 10^{1/4} sve bili sprejeti v prostore Nj. Svetosti. V »Sala degli Arazzi« čaka že več redovnic sprejema. Ena se mi je približala in me vprašala v slabi italijanščini, če se mora pri zasebnem sprejemu tudi trikrat poklekniiti. Rekla sem ji, da to vedno storim, da pa Pij X. tega ne vzame tako strogo in dostikrat tudi ne pusti k temu časa. »Ste-li ve Italijanke?« — »Ne, jaz sem Poljakinja.« — »Oh potem lahko govorive francoski. To je meni veliko lažje.« In zdaj si izprosi dobra, že naprej ginjena sestra enako pojasnilo po francoski in se vrne na svoje mesto k svojim sestrām. Kmalu potem pride škof iz Bostone od sv. Očeta. Najprej so nas poklicali v prestolno dvorano potem v malo prestolno dvorano, neposredno pred Pija X. zasebno knjižnico. Slišimo mehke zvoke njegovega glasu. Kmalu potem (ob 11^{1/4} uri) pride vrsta na nas. Mons. Sanz de Samper vstopi z nami in pokaže na mene. Sv. Oče sedi pri svoji pisalni mizi in se mi smehlja: »La Ledóchowska« in nato se ozre na moje spremljevalke, ki so se zastonj trudile poljubiti mu čevlje: »ex la segretaria«. Smemo se sesti pri pisalni mizi sv. Očeta. Očetovsko ljubeznjivo me pogleda sv. Oče. Zdaj ne nosi več kakor

prej bele svilene čepice, ki je puščala bele lase na čelo, ampak večjo rudečo baržunasto kapo na glavi, ki ga nekoliko spremeni. Tudi se nam zdi, da se je postaral, le oko je še enako čisto, sveže in globoko. Opominja me, naj razložim svoje želje, in teh imam ravno dosti za družbo in za drugo (mašno zvezo, križarski odpustek itd. itd.) Vse mi dovoli sv. Oče z dobrotljivostjo in blagohotnostjo, ki nima primere. Tudi sem mu predložila seznamek darov 1908, kakor tudi zadnja dva katekizma, ki smo ju izdali v zamorskih jezikoma Kichaga in Kisuaheli. Sv. Oče je pregledal vse z vidnim zanimanjem, posebno seznamek darov. Pri Belih Očetih, pri Očetih od sv. Duha in pri oblatih Marije Brezmadežne je prebral vikarijate. »Tako se le se spozna«, je rekel, »koliko jih je«. »Da«, sem odgovorila, in zato potrebujejo misijoni vedno večje pomoči in misliti moram na to, kako odpreti novih virov z pomoč. Vaša Svetost imenuje vedno nove apostolske vikarje in prefekte. Kaj pa je svota 214.000 lir med toliko in vendar se mi zdi skoro čudež, da še toliko noberemo«. Sv. Oče se je nasmehljaj in rekel počasi, skoro slovesno: »Il Signore vuole che vadino operai nella Sua vigna e per cio manda anche i soccorsi.« (Gospod hoče, da pridejo delavci v njegov vinograd in zato pošlje tudi potrebna sredstva). H koncu sprejema je odprl sv. Oče predal svoje pisalne mize, privlekel ven bankovec in mi ga podaril. »Toda, Vaša Svetost!« sem zaklicala vsa presenečena. »Ma si, questo e per il Vostro Istituto. Devo anche partecipare ai vantaggi spirituali.« (»Naj bo, to je za Vaš zavod. Jaz moram tudi deležna biti duhovnih dobrot.«) S tem je namignil sv. Oče na našo mašno zvezo, v katero se je poprej vpisal. Zdaj je čas oditi. Sv. Oče je vstal in mi rekel, da blagoslavlja nas, naše družine, naša dela, naše pomočnike, naše dobrotnike, skratka vse, kar hočemo, da bi bilo blagoslovljeno. Prosila sem še posebnega blagoslova za bolno družbenico, (sv. Oče je naredil posebej križ z roko) in za novicij v »Marija Sorge«. »Quante sono?« (»Koliko jih je?«) — »Osem« sv. Oče. Sv. Oče prikima zadovoljno. »Coraggio!« (Srčnost!) mi je klical, ko sem bila že pri vratih in sem pokleknila. To je bila tokrat zadnja beseda. — Da, srčnost! Taki sprejem zamore v resnici dati pogum ali pa pogum podvojiti, okrepiti. Kristus pomaga na posebni način z božjo pomočjo vsem, ki se na kakoršen koli način udeležujejo razširjanja njegove cerkve. Kdo bi ne imel poguma? Če nas še tisti k temu spodbuja, ki zastopa Kristusa v vidni podobi na zemlji, kdo bi se ne oborožil z nepremagljivim pogumom proti vsem težavam in križem, ki jih povzroča apostolsko delovanje? Zato, dragi bralci in prijatelji misijona, coraggio! Ta beseda velja Vam ravno tako kakor nam. Ne dajmo se od ničesar ustrašiti, od ničesar zadrževati v naši sveti nalogi, služiti misijonom in po njih Kristusu.

21. aprila. Obisk glavnega predstojnika očetov sv. Duha, škofa Le Roy izmed 71 francoskih škofov, ki so te dni obiskali sv. Očeta.

26. aprila. Pomen vsako leto, praznujemo letos na pomenljivem kraju Marijine moči čez človeška srca, v cerkvi sv. Andreja delle Fratte, svoj Marijin praznik: Marija, Mati dobrega sveta, s pridigo in blagoslovom. Preč. g. Lovrenc Janssens O. S. B., tajnik kongregacije za redovnike, je blagovolil prevzeti pridigo vključno svojemu obilnemu delu in svoji odgovornosti polni službi, vesel, kakor se je blagovoljno izrazil, da nam more s tem dati novi dokaz svoje naklonjenosti. Z njemu lastno očarajočo zgovornostjo je govoril o svetu Marijinem, ki nam ga daje, o svetu, ki se prenese v dejanje. Da sta bila svetnikom prišteta Ivana Dark in Janez Endes, je učinek sveta, ki sta ga prejela od nebeške Svetovalke in zvesto izvrševala v dejanju.

Tudi družba sv. Petra Klaverja »to imenitno delo za reševanje duš«, se je porodila le radi tega, ker je prejela in v dejanju izvršila nebeški svet. Od nas je odvisno, da v dejanju izpolnimo svete dobre nebeške Matere: z ponižnostjo in pokorščino do Boga, z ljubeznijo in apostolskim čutenjem do bližnjega. Razložil je, kakšno naj bo to apostolsko delovanje ne samo v domovini, ampak tudi, kar je vseh katolikov dolžnost, da se udeležujejo razširjanja vere v poganskih deželah in posebej še v pomoči potrebni Afriki. H koncu je razložil kratko, pa jasno namen družbe sv. Petra-Klaverja in njeno dosedanje delovanje in toplo priporočal, da bi se udeleževali njenega delovanja, posebno, da bi naročali njeno glasilo »Odmev iz Afrike«, ki zdaj že izhaja v osmerih jezikih. — Za pridigo je sledil blagoslov z Najsvetejšim, ki ga je podelil naš zaščitnik Nj. eminenca kardinal Cassetta. Akoravno je bilo krasno pomladansko vreme, je bila vendar cerkev dobro obiskana in med navzočimi je bilo posebno veliko francoskih romarjev, ki so ponesli vest o našem delu v svojo domovino.

29. aprila. Šestnajsta obletnica ustanovitve naše družbe, dan, ki bi nas moral navdajati vedno z novo in vedno izkrenejšo zahvalo. Kajti, moremo li biti deležni na zemlji večje milosti kakor sodelavci postati misijonarjev in pridobivati duše? O, da bi le vsi hoteli to pojmiti, ki jim je Bog v svojem nezapopadljivem sklepu dodelil to milost! Danes predpoldne se je vršila prav redka svečanost v častitljivi baziliki sv. Klementa, namreč katoliško-ruska maša. Sv. daritev se je opravljala na oltarju nad grobom mučenčevim, nasproti kapeli slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Mašnik, ki je daroval, dijakon in poddijakon so obenem oskrbeli petje, ker ni bilo pevskega zbora; proizvajali so troglasno obredno petje po staroslovanskih melodijah. Cela maša, ki so jo prekinjala mnoga pokajanja, je globoko učinkovala vsled svojega izrazitega značaja sv. večerje in daritve, posebno še radi tega, ker zapusti mašnik, ki streže, ali dijakon, oltar, stopi večkrat na stopnico levo od groba mučenca, gre celo do prostora za pevce in večkrat pokadi vernike.

Ta redka slovesnost je med drugimi tudi privabila dosti udov ruskih diplomatskih razkolnikov, ki so s pobožnostjo bili pričujoči pri sv. maši. Jedna gospa, ki je pred kratkim še le pristopila k naši veri, je prejela tudi sv. obhajilo. To se je podelilo na ta način, da je zapustil duhovnik celebrant altar in se podal s kelihom pokritim s plaščkom v cerkveno ladjo, kam ga je spremljal dijakon. Tam ga je pričakoval subdijakon in jeden deček z gorečo svečo in dotična gospa, ki je sprejela stoji Najsvetejše Telo in Najsvetejšo Kri, katero ji je podal duhovnik na žlici. Po končanem sv. opravilu in po zadnjem sv. evangelju se je podal duhovnik zopet v cerkev, kjer so ga obstopili verniki, katerim je dal poljubiti križ in jim je položil v odprte roke košček belega kruha, tako imenovani antidoron, ki se je blagoslovil med sv. opravilom. S tem je bila ta lepa slovesnost končana, slovesnost, katera bo, če je božja volja, le začetek redne rusko-katoliške božje službe v »alma mater« in dosti lahko pripomore k temu, da kaže našim bratom Rusom pot v krilo jedne vesoljne cerkve, v kateri se pri različnosti obredov in v tem, da vedno strogo in odločno zagovarja primat sv. Petra, tako lepo spolnjujejo besede cerkvenega učenika sv. Avguština: »V potrebnih rečeh jednost, v dvomljivih prostost, in v vseh pa ljnbezen.«

Cvetka afrikanske puščave.

Francisco je bil ud mnogoštevilne družine. Bil je prvorojenec izmed devet otrok, ki so imeli vsi jedne starše, redka prikazen v naši deželi. Kot nekaj posebnega izvanrednega še moramo pripomniti, da so namreč celo dan rojstva našega malega junaka zaznamovali. 27. nov. 1891 ga je prvič pozdravil žarek afrikanskega solnca in srečno dete je bilo že v nežni mladosti in zopet na čuden način oprano v studencu posvečujoče milosti božje in se tako odtegnilo suženjstvu satanovem. V 10. letu ga je dal njegov oče s tremi brati v odgojo katoliškemu misijonu v Landana. Tukaj se je odlikoval kar v začetku s svojim obnašanjem pred vsemi drugimi, kakor tudi po svojem milem značaju s svojo ljubeznivostjo in prijaznostjo in z neko uljudnostjo in omiko, katero bi lahko imenoval evropsko — in ravno ta lastnost se prav redko najde v teh divjih afrikanskih gozdovih. Da, naš mali bi se lahko meril z najbolj nadarjenim in dobro izgojenim otrokom civiliziranih in krščanskih dežel. Toda ne dovolj; k vsemu temu se še pridruži skromna in rezervirana zunanjost, ki nehoti spominja na pričujočnost božjo. Komaj je bil Francisco dve leti v zavodu, je izrazil svojo srčno željo, da bi ga sprejeli v semenišče v Landana. Navzlic njegovi mladosti se nismo mogli želji tega posebno nadarjenega otroka ustavljati in tako je bila njegova pobožna želja izpolnjena. Bil je ravno v istih letih, o katerih pravi sv. pismo o Jezusu: »In on je rasel v modrosti, starosti in milosti...«, »bil je svojim staršem pokoren«. Ali se ni zdelo, da si je naš mali semeniščan prizadeval od dneva, ko je vstopil v zavod, ta božji vzor posnemati do pičice? Čednosti in dobre lastnosti, katere je že kazal pri vstopu v misijon, so se razvile v krasno cvetko, in njegova priprostost in ponižnost, njegovo dobro srce, vse to je storilo, da je bil pri vseh priljubljen. Nehote se je spomnil človek pri njegovem pogledu, ki je bil vedno ljubezniv, nepopisno mil in vesel, kar se je vse zrcalilo na njegovem obrazu, na njegovega vzvišenega patrona, ljubeznivega škofa iz Genf-a. Toda za oznanjevalca božje besede še ne zadostuje samo čednostno življenje, »njegove ustnice«, pravi sv. pismo, »morajo govoriti modrost«. Francisco je bil srednje nadarjen in se jako marljivo učil. Vedno je bil prvi v svojem razredu; tako je dosegel, da je takoj obvladal latinsko slovnico in se je razum maternega jezika do dobra priučil portugalskega in je tudi razumel francosko in znal zadostno uporabljati ta jezik. Bil je marljiv in pokoren učenec in nikdar ni, tako pravi njegov ravnatelj, mali Francisco pripravil tudi najmanjše skrbi in se je vedno podvrnil vsem ukazom in naredbam. Pri veronauku in pri duhovnih vajah ni bilo nikogar, ki bi bolj željno poslušal, kakor naš Francisco, tako, da smo v resnici mogli reči o njem, da ga žeja po resnicah sv. vere; zdelo se je, kakor da bi hotel vsak najmanjši del božjih resnic takoreč pogoltniti, ko so prišle iz ust njegovega učitelja. Lahko si predstavljamo, kako globoko pobožnost je zakrivala tako lepa duša. Kdor ga je videl med sv. mašo pri altarju streči, se ni mogel vzdržati srečnega čuta začudenja in se je spomnil na sv. Alojzija, kateri se tega sv. opravila pač ne bi mogel udeležiti z večjo pobožnostjo.

Svojim predpostavljanim, ktere je smatral za namestnike božje, je skazoval največje spoštovanje in skušal v vseh rečeh pokoren biti. Sprevidel je pač predobro, da so misijonarji pravi prijatelji zamorcev, kateri njim prinesejo s prostostjo pravo srečo, tolažbo in upanje. Njegovo največje veselje je bilo, jih spremljati na njihovih apostolskih potovanjih, z njimi poiskati uboge zapuščene, bolnike in umirajoče. Skoro bi postal nekoč pri jednom takšnem izletu v okolico žrtva

Črni bogoslovec Frančišek iz Landane (semeniščan).

svoje navdušenosti in marljivosti. Bilo je v avgustu pretečenega leta, ko se je napolnil z jednim misijonarjem in z jednim součencem, vsi trije napolnjeni sv. navdušenosti za blagor duš, v oddaljeno vas v kočo umirajočega, da bi mu odprl vrata nebeška. Toda hudi duh Afrike, kteremu je že dostikrat taka požrtvovalnost od strani misijonarjev prekrizala račun, se je postavil na pot. Posrečilo se mu je, prebivalce one vasi navdati s takšno besnostjo do poslancev božjih, da tem ni nič drugega preostajalo, kakor takoj zbežati in preganjalo jih je krdelo od jeze se penečih demonov v človeški podobi, ki so jim med strašnim tuljenjem in klicanjem pretili s smrtjo. Čez 3 km daleč so v tej grozni dirki pri najhujši vročini bežali, za njimi pa krvoločni preganjalci. Le posebni pomoči od zgoraj se imajo zahvaliti, da so si rešili življenje.

Cez približno 10 dni se je podal Francisco z istim misijonarjem in z jednim součencem zopet — žalibog zadnjekrat — reševati duše. Bila je pravcata tropična vročina istega dne. Na potu domov se pojavi pri našem malem neutrudljivem naenkrat velika slabost in vročica, komaj je še toliko zmogel, da je prišel domov. S kakšno skrbjo smo stregli dečku, pač ni treba še posebej omenjati. Toda navzlic vsem pripravam in vsej skrbi se ni posrečilo, mu ohraniti življenje. Pridružilo se je njegovi bolezni še močno vnetje v prsih in deveti dan je podlegel pridni in močno priljubljeni semeniščan svojim boleznim. Bilo je na praznik nedolžnih otročičev, dan katerega je božja previdnost izbrala, da si izvoli iz misijona v Sandana nedolžno žrtev, ki je bila zrela za nebesa. Lahko si predstavljamo, s kakšno čudovito udanostjo je prenašal Francisco svoje trpljenje, ki ga bi naj vzelo iz te zemlje. Z udano pobožnostjo je sprejel sv. zakramente za umirojoče in je z veseljem pričakoval smrti kot rešiteljice; sprejel jo je kot plačilo iz roke božje. Tako je bila že zgodaj odvzeta, v nežni mladosti, ta čista duša. Znamenito je tudi to, da so dečki kakor po kakšnem navdihnjenju od zgoraj njegovo krsto z tistimi cveticami kinčali, iz katerih so navadno pletli vence za tiste otroke ki še niso prišli k pameti, in so v krstni nedolžnosti umrli. Da, tudi Frančiškova duša ni bila gotovo nič manj čista in lepa, kakor duša nedolžnega otroka in dočim so namakale njegove zemeljske ostanke solze bolečin, so peli angelji tam zgoraj svojemu novemu bratu dobrodošlico v pozdrav. O srečni, presrečni Francisco, kakor solnčni žarek si prišel in zopet izginil, kakor prijazen nasmeh na obličju božjem, kakor dan tihega, skrivnostnega veselja, tako je bilo tvoje sveto, kratko življenje, ne pozabi tam zgoraj v stanovanjskih večne sreče svojih bratov na zemlji; vlij eden žarek upanja v njih žalostno srce, da tudi enkrat k tebi dospejo! Sprosi pa tudi za malo semenišče, v katerem je tvoje slovo zapustilo toliko samoto, božjega blagoslova, zvestih požrtvovalnih poklicev čistih in pobožnih duš, takšnih, kakoršna je bila tvoja tukaj na zemlji.

~~Popolni odpustek~~ Popolni odpustek, ~~Popolni odpustek~~

za ude Klaverjeve družbe v mesecu mali srpan:

Dne 24. avgusta, na praznik sv. apostola Bartolomea.

Pogoj: Vreden sprejem zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa obiskanje cerkve in molitev po namenu sv. Očeta za razširjanje sv. vere.

Ponatis člankov iz „Odmeva iz Afrike“ ni dovoljen, ponatis misijonskih pisem in poročil le z natančnim podatkom virov.

Izdaja Klaverjeva družba v Solnogradu. — Odgovoren uredn.: A. Slamić